

ÁRA: 8 Ft

Az Interdiszciplináris Tudományos Diákkör kiadványa
Szerkesztőség: MAURER GYÖRGY 1125 Bp. Szarvas G.42/b.

TEAHÁZI PROGRAM [ÁPRILIS]

3. *péntek*: ITDK szervezőbizottsági összejövetel 17 órától. 18 órától AHOGY TETSZIK NAP. Az első órában az ITDK NYÁRI EGYETEMÉ-ről beszélgetünk, rögzítjük az időpontokat, tennivalókat, és megnézzük egy filmet a tavalyi táborról. Utána a szokásos meghirdetések következnek. Eddigi jelentkezőnk a Korányi Kórház Krízisintervenciós Osztályának azok a munkatársai, akik az Almássy téren tartanak pszichológiai tanácsadást.

10. *péntek*: Vita az AIDS-ről. Vendégünk lesz egy orvos, egy jogász és egy filozófus.

17. *péntek*: A lakás, a ház és az intézmények Communard Városban. Meghívott vendégek: Fekete György belsőépítész, Gáspár Tibor, Molnár Péter, Sámsondi Kiss György, Szász János építészek.

24. *péntek*: Organikus építészet Magyarországon. Beszélgetőpartnerünk: Csete György építész.

TEAHÁZI PROGRAM [MÁJUS]

1. *péntek*: Nincs teaház.

8. *péntek*: Esszé a túróscsuszáról. Reform és a hatalmi érdekek. Beszélgetőpartnerünk: Révész Sándor.

15. *péntek*: Communard Város megvalósíthatósága. Szabályzatok, jogszabályok alóli felmentés. Meghívott vendégek: Bródy András közgazdász, Hoffman Istvánné közgazdász, Péter Béla jogász, Szirmay Viktória szociológus.

22. *péntek*: Egy világi abszolút értékrend váza. Beszélgetőpartnerünk: Vincze Erzsébet.

29. *péntek*: A keleti modernizáció lehetőségei a szovjet fordulat fényében. Meghívott vendégünk: Görög Tibor. Vitavezetőnk: Síklaky István

**SZERVEZŐ BIZOTTSÁG ÜLÉSE
MINDEN HÓ ELSŐ PÉNTEKEN
17 ÓRAKOR**

COMMUNARD VÁROS — KEREPESTARCSA — TÁRSADALMI KÍSÉRLET

Március 20-án a „Művi környezet” műhely adta a teaházi programot „CV megvalósíthatósága a menedzserek szemszögéből” címmel. A meghívottak közül (ki beteg lett, ki nem jött el) egymagam képviseltem a „menedzserek szemszögét”. A vitát Lévai Sándor műhelygazda vezette.

A vitaindítóban elmondtam, hogy az ITDK-ban az utóbbi években a CV-kísérlet két változata alakult ki: az egyik egy „másként” létesült állami lakótelepen gondolkodik (Lévai műhely), a másik „önerős” (magánkezdeményezésű) kollektív-házak elszaporodásával számol (Síklaky műhely). Nem tekintjük konkurensnek egymást, hiszen Lévaiék felkérésére magam is résztveszek műhelyükben, mint a „menedzseri szemszög” képviselője. E minőségemben közreműködtem a kísérlet-változat céljának megfogalmazásában is:

„Tanácsi és társadalmi szervezés, valamint költségvetési támogatás és magánérős kombinálásával olyan lakótelep létesítése, amely a szokásosnál lényegesen jobb tárgyi

környezetet ad emberhez méltó életformák (köztük kisközösségek) kialakulása és gyakorlata számára, és mindehhez a leendő lakókat intenzíven bekapcsolja a tervezésbe és az építésbe.”

A Műhely azt a lehetőséget igyekszik megragadni, amely Kerepestarcsán kínálkozik. Ott ugyanis a tanács, a Pestmegyei Kórházzal szemben, a HÉV mellett egy 2000 lakásos lakótelepet tervez, és a tanács egyes vezetői és aktivistái készek felhasználni befolyásukat arra, hogy a létesítésnél figyelembe véttessenek a Műhely irányelvei, és mód legyen a Műhely közvetlen közreműködésére is. A Műhely elképzeléseit az u.n. „OTP beruházású lakásépítés” alapján tervezi érvényesíteni. E forma lényege (a hivatalos ismertető szerint) a következő: „A takarékpénztár ... többszintes (többlakásos) lakóházakat épített értékesítés céljára, többségében lakótelepi formában. E hozjuttatása érdekében — meghatározott összeget felajánlana az akció céljaira. Az így kijelölt dolgozók egy okmányt (igérvényt) kapnak, amely igazolja a mecénás vállalattól ka-

pott jogaikat. Teljes siker esetén tehát 2000-4000 igérvényes (2000 család) adódik. Ezek alakítsanak egyesületet. Az „igérvényesek egyesülete” lenne a partnere a kísérlet szervezőinek, a tanácsnak, és a tájrendezési terv készítőinek. Ez az egyesület megszervezné, hogy társaslélektani tréningek elősegítsék az egyesületi tagság 5-10 családból álló baráti közösségekké (bokrokká) való szerveződését. (Maurer György közbeszölt: Az ilyen folyamatok elősegítésének Hollandiában már kiterjedt gyakorlata és módszertana van, az IGYÉSZ Műhely kész ezt ismertetni.) Az egyes bokrok alakítsanak egy-egy lakásépítő szövetkezetet, az imént említett egyesület pedig alakuljon át a Kerepestarcsai Lakásépítő Szövetkezetek Szövetségévé. A szervezők tárgyalják le az OTP-vel, hogy az „OTP beruházású lakásépítés”-re szánt pénzt hasonló feltételekkel bocsássa a lakásszövetkezetek rendelkezésére, és a lakásszövetkezetek legyenek a beruházók. Így megoldható a leendő lakók bevonása mind a tervezésbe, mind a kivitelezésbe. (Az igérvényesek egy része esetleg nem hajlandó, vagy nem tud bokrokat alkotni. Ezek számára megmaradhatnak a hagyományos keretek.)

A vitában elhangzott egy fontos ellenvetés: Az így kialakuló lakótelep mitől lesz társadalmi kísérlet? Válaszképpen ismertettem a Műhely erre vonatkozó hipotézisét. E szerint az Emberbe mélyen beprogramozott igény a több családot összefogó kisközösségekbe való szerveződés. Ez a hagyományos faluközösségben adva volt. A modern világ (különösen hazánkban) a meglévő kisközösségeket megszüntette, és újakat nem hozott létre, sőt az államhatalmi és politikai gyakorlat nálunk sokféleképpen gátolja ilyenek szerveződését, így alakult ki „a közösségek válsága” (Hankiss E.). Várható tehát, hogy ha egy településen az egyébként adottnál lényegesen jobbak a kisközösségi életforma kialakulásának és gyakorlatának a feltételei, ki fognak alakulni és el fognak terjedni ezek az életformák, és egyben megnőnek a harmonikus, emberhez méltó élet esélyei. Egy-egy CV-változat tehát hozzásegíthet annak megválaszolásához, hogy vajon igaz-e ez a hipotézis. Ilyen értelemben a Műhely törekvéseitől nem lehet elvitatni a „társadalmi kísérlet” jelleget. (Ez a felfogás némileg eltér attól, amit dr. Kovács Géza a LEV-LAP 1987. februári számában ismertetett.)

Folytatás a 7. oldalon

HOGYAN BÁNJUNK A „KÜLSŐ KORLÁTOKKAL”?

(Részlet Maurer György. készülő könyvéből, a „Közösségek könyvé”-ből.)

***

A könnyebség és tömörség kedvéért a továbbiakban a „korlátokat” — feletteseink, az intézmények, szervezetek és hatóságok halmazát — egyetlen, bár pontatlan szóval fogjuk jelölni: **HIVATAL.**

***

Tanácsaink

1. Ne folytassunk „rejtőzködő” stratégiát. Joggal felmerülő álláspont, hogy mindaz amit tenni akartok az a magánszféra keretei között zajlik, s ehhez mi köze van a Hivatalnak. Valóban, ha csupán annyira törekszünk, hogy a szomszédainkat a nekünk tetsző emberek közül válasszuk, s ennél semmivel sem többre, akkor ebből világgá kürtölni való nem adódik. Ha viszont egy kicsivel is többre, akkor a mindennapi tapasztalat azt mutatja, hogy a „másság” — különösen ha ez egy közösség „mássága” előbb vagy utóbb kihívja a környezet fokozott érdeklődését s hamarosan valamely Hivatalét is. Ez az érdeklődés

pedig — a fentiekből szükség-szerűen következik — gyanakvó, nem ritkán számonkérő, beavatkozó jellegű. S ezzel máris ott tartunk, hogy „igazolnunk” kell magunkat, méghozzá lépéshátrányba kerülve, védekező pozícióba szorulva. A távoli Hivatalban megfogalmazódó — nekünk sokszor ki sem mondott — „vádak” ellen pedig lehetetlen védekezni. Az így létrejövő helyzet könnyen vezet olyan összeütközésekre, melyből nincsen konstruktív kivezető út.

2. Ellenkezőleg: legyünk kezdeményezők!

A kezdeményező startégia révén alapvetően kétfajta haszonra tehetünk szert: (a) elhárítjuk azokat az imént elsorolt veszélyeket, amelyek egy „rejtőzködő” stratégiából származhatnak, (b) külső támogatásokat szerezhethetünk, erkölcsieket, politikaiakat és anyagiakat egyaránt. Persze egyik fajta haszon bekövetkeztére sincs garancia, viszont így van rá egyáltalán esély. Ezen túl pedig a kezdeményezés, mint szándékaink kinyilvánítása — a nagy-politika szóhasználatával élve — bizalomerősítő lépés. (A kezdeményező startégia lehetséges

területeiről bővebb a Tőkegyűjtés és a Külső kapcsolatok fejezetekben található. A két eltérő stratégia alkalmazására az Esetleírások-ban találunk példát a Studió K alkotóközösségről és a Teampannon lakóegyesületről olvasva. S végül a Mellékletben található azon intézmények listája, akiknél „kezdeményezhetünk” valamit.)

3. Mindig a „legjobb helyre” forduljunk.

Ez először is azt jelenti, hogy „cipőt a cipőboltból”. Azaz találjuk meg azt a Hivatalt, amelyiknek a célkitűzései között szerepelnek azon céljaink, amelyekhez támogatást kívánunk szerezni. Ez az eset akkor a legtisztább, amikor egy nyilvános pályázaton veszünk részt. Nagyobb utánjárást igényel megtudni, hogy melyik Hivatalnak van például egy ilyesfajta célok támogatására elkülönített (elköltenőd!) pénzalapja. Inkább ezt kell megtalálnunk, nem azt, ahol ugyanezek a célok csak általános szinten szerepelnek.

Másodjára a „jó hely” kérdését egy adott Hivatalon belül kell megvizsgálnunk. Itt az általános elv az, hogy az „éppen alkalmas” szinten lévő hi-

vatalnokhoz forduljunk. Ez a szint annál a személynél van, akihez a szóban forgó ügy végső soron felkerülne. Talán azt feltételezzük, hogy Ő a legokosabb, s a leginkább előítéletmentes? Erről szó sincs. Hanem így megy át a legkevesebb kézen — jó esetben csak egyen —, s ezáltal minimalizáltuk annak a valószínűségét, hogy a Hivatal „leggyengébb láncszeménél” eltorzul az ügyünk megítélése. Viszont mindig térjünk el ettől az elvtől, ha tájékozottak vagyunk, és pl. biztosan tudjuk egy — a hierarchiában máshol álló személyről —, hogy megért és támogat bennünket.

4. Mindig a legjobb oldalunkat fordítsuk a Hivatal felé.

Az a legjobb oldalunk, amely a leginkább megérthető a Hivatal számára. Egyazon célkitűzés többféleképpen megfogalmazható, és többféle érvelés vezethet ugyanazokhoz a célokhoz. Ha azt akarjuk, hogy megértsenek bennünket, akkor törekednünk kell a másik fél — jelen esetben a Hivatal — megértésére. Ismernünk kell a szóhasználatát és érvelésmódját. Ennek az ismeretnek a birtokában már könnyebben értetjük meg magunkat, könny-

Folytatás a 9. oldalon

Megjegyzések

Vincze Erzsébet

„Egy világi abszolút értékrend
körvonalai” c. írásához.

Hosszan hajtogattam, hogy a körünkben fölmerült problémákat csak egy filozófiai igényű (az absztrakció szintjét értem) antropológia kidolgozásával, legalábbis alapvetésével lehet érdemes megoldani, továbbgondolni. Ím, itt a teória, és én mégsem örülök igazán.

Kiválóan foglalja össze — gondolja tovább a munka elején említett szellemi elődök gondolatait egyén és emberiség, emberiség és történelme, stb. viszonyáról. Igazán új és gondolatébresztő az a fejtegetés, hogy a történelem eddigi implicit tartalma tudatossá válva annak aktorában értékke válik (ha helyesen értelmezem). (Valahol itt kell keresni a konkrét tartalmát olyan kifejezéseknek, hogy „az ember kezébe veszi saját sorsát” etc., amik efféle kibontás nélkül nem jók semmire.)

Azonban van két számomra igen visszatetsző pontja a munkának. Mindkettő abból eredhet, hogy másképpen ítéljük meg a teória szerepét a gondol-

kodásban és a gyakorlatban. (Amúgy Neked annyira evidens a válasz, hogy nem merül föl problémaként.)

I. „Íly módon a nembeli tendencia — az emberi kultúra gazdagodása — *mint abszolútum* (origó, legfőbb érték) *jelenik meg*. Minden egyéb ehhez viszonyítva minősül pozitívnak vagy negatívnak.” De hát az előbbinek csak a „minden egyéb”-ben van létezése! Kisértetiesen emlékeztet arra a Hegel-Marxi tételre (inkább szemléletre), hogy ami — úgymond — a történelem fő sodrát erősíti, támogatandó, ami nem elpusztítandó. Ez már Engelsnél elvezetett antihumánus „értékek” megfogalmazásához (lásd az európai kisebb etnikumok eltüntetésének igenlését); de minden totalitásra törő társadalom (= minden állam) ideológiájának mélyén ott van az absztrakttal való fönti stílus visszaélés. A Te jóindulatod persze vitán fölüli. De ki kell szabaduljunk a fönti ideológia hagyományából.

II. „A konkrét történeti tendenciák közül azok tételeződnek értékként, amelyek a nembeli tendencia előrehaladását segítik. Ilyenek: ...”
Nem értem. Itt nem az lenne az alapkérdés: mi a viszonya ezen értékeknek a fönt kifejtett el-

mélethez? (Lehet-e, érdemes-e levezetni az elméletből az értékeket? — hogy nem úgy jöttek létre, nyilvánvaló —. És főként: Megítélhető-e valaminek érték-volta a fönti teória-vázlat (tudniillik a Te írásodban fönt:) gondolatmenetében mozogva? Vagy pedig oda kell hagynunk az elemzést, mondván: a teória eltölti az embert és ha jól tölti el, öntudatlanul rálel az értékre, dolgozzon éppen bármin?)

* * *

„A problémát megoldani elméletileg nem lehet, tehát választani, dönteni kell.” Valóban nem lehet, hiszen a probléma nem elméleti. Mítikus fogalmakat (nembeliség, elidegenedés, történelem stb.) használva, nem lehet elméleti igénnyel beszélni. Tehát választani, dönteni kell.

Fogadatlan tanítványod”

Molnár Gusztáv számol le így Bretter György „a gyakorlat filozófiája”-elgondolásával, egyben a filozófiával. Tehát a kérdés: mire és hogyan használható a teória? Az elmélet alkalmazása — mint logikai, etikai etc. probléma megoldása — kell hozzá (vagy legalább állásfoglalás a kérdésben), hogy bármely teóriának értelme legyen.

Mester Béla

Folytatás a 3. oldalról

A Műhely a „Kerepestarcsai CV-telep” építészeti terveire a közeljövőben pályázatot készül kiírni (kiíratni). Az a véleményem, hogy (a) amíg az általam ajánlott megoldásnál a Műhely nem talál jobbat, vagy (b) az általa javasoltaknak megfelelően nem születik meg a mecénás vállalatok, a tanács és az OTP kedvező döntése, nincs értelme építészeti pályázat kiírásának.

A Műhely várja a vitához való további hozzászólásokat.

(Függeléként néhány szót arról is, hol tart a „Kollektív-ház kezdeményezés” akciója. Találtunk egy ilyen telepnek alkalmas, szabadnak vélt területet Pesthidegkúton. Felkerestük az illetékes (II. kerületi) tanácselnök-helyettest egy maximális és egy minimális tervvel. A maximális: koll-házak telep, a minimális: a kezdeményező borkor saját (mintaként is funkcionáló) koll-háza. Válasza: a maximálishoz nem tud segítséget nyújtani, a minimálishoz talán. A tárgyalások ezzel március közepén megindultak. Ha érdemleges fejlemény lesz, tájékoztatjuk a LEV-LAP olvasóit.)

Siklaky István

Szia Gyuri!

A februári Lev-lapban, a Frovim-beszélgetéshoz hozzászóló Pécsi lány levele kapcsán, kérted az ITDK-tagokat, hogy gondolataikat osszák meg a többiekkel, akár levélben is.

Nekem van egy állandóan jelentkező problémám környezetemben, emberi kapcsolataimban, amelyre most megoldást találtam; két könyvben - két bölcs ember gondolata lelkiekben megerősített. Ezt szeretném megosztani az ITDK tagokkal, mert úgy érzem, több embernek is lehetnek hozzám hasonló gondjai, és talán nekik is segít. Ez a bizonyos probléma a „kilógás”, a „mátság”, illetve a társadalmunkban, úgy érzem, nagyon jellemző toleranciahiány, a nagy-szürke átlagtól elütő szuverén gondolatokkal, tettekkel szemben. Nap mint nap idegesített az a feszültség, ami köztem és a környezetem közt támadt, pedig erőmhöz mérten maximális szerénységre törekedtem és kerültem a konfliktusforrásokat. De napi 9 órában, egy zárt munkahelyen, ugyanazokkal az emberekkel, a leghétköznapiabb szituációkban is összecsaphatnak az indulatok.

Sokat gondolkodtam azon, beolvadás nélkül hogyan tudnám megőrizni egyéniségemet, hogy tudnám a konfliktusokat megelőzni - Baktay Ervin és Marcus Aurelinus adott erőt:

„Ha mások korholnak, gyűlölnék és ezt ki is fejezik, fordulj a lelkükhöz, nézz a mélyére és lásd, milyen emberek! Akkor rájössz, hogy rólad alkotott véleményük miatt nem kell nyugtalankodnod...”

„Ha elérted, hogy jónak, szerénynek, igaznak, értelmesnek, békésnek, nagylelkűnek nevezzenek - vigyázz, hogy soha más jelzővel ne illethessenek; ha pedig e neveket elvesztetted, igyekezz haladéktalanul visszaszerezni őket. Gondold mag, hogy 'értelmes' annyit jelent, mint mindent gondosan megvizsgálni és alaposan megfontolni; 'békés' annyit, mint a közös természettől rád mért sorsot készséggel fogadni; 'nagylelkű' anyit, mint gondolkodó részed fölényét biztosítani a testnek enyhe vagy heves izgalmai, a hiú hírnév, a halál és más ilyesmi fölött. Ha érdemes tudsz maradni ezekre a nevekre, és nem pályazol rá, hogy mások illessenek velük: már ember leszel, új életet kezdesz. Vedd be tehát magad e néhány jelző sáncába, s ha ott tartani tudod magad, tarts ki, mintha a boldogok szigetére költöztél volna át; ha pedig érzed, hogy kívül kerülsz, és nem tudsz a helyzet ura maradni, rettenthetetlenül vonulj vissza valamely zugba, ahol még állod a harcot...”

- Marcus Aurelius elmékedései — (Európa-1975)

„... a beszélgetésekben a szabványos kérdések és feleletek ismétlődtek, és ferde szemmel néztek az idegenre, ha ez olyan témát merészelt megpendíteni, ami nem mindennapi, és ezért nem minden jelenlévő tud hozzászólni.

Gyalázatosan érezhette magát a körben. Ha igazi természete, akár egy pillanatra is felcsillant, ezt a maga előtérbe tolásának vették és azon nyomban kioltották a legfrissebb flörtre vonatkozó mende-

mondákkal, vagy az éppen küszöbön álló crickett mérkőzés esélyeinek megtárgyalásával.

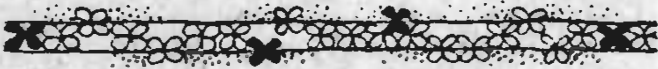
-Baktay Ervin: Körösi Csoma Sándor -
(Gondolat-1962)

Az utolsó mondatban (rám vonatkozva) a „tibetiek” szót „ITDK-sokkal” lehetne behelyettesíteni (poén).

Baráti üdvözlettel
mások okulására is:

László Imre

Hegyhátszentmárton, '87. febr. 11.

Folytatás az 5. oldalról nyebben tudjuk felmutatni a „legjobb” oldalunkat. Ne feleslegjünk feleslegesen. Ugyanis a túltájékoztató kiszámíthatatlan zavarok fogása lehet. Például ha *napház* építéséhez kérjük az Ipari Minisztérium anyagi támogatását, akkor fölösleges tirádákat zengeni arról, hogy a leendő napházban az élet szétszakított elemeinek újraegyesítésére törekvő életmódot kívánunk folytatni.

5. Ami nem megy, azt erőltessük máshol.

Ha hiába fordulunk a „legjobb helyre”, ne csüggedjünk el azonnal, hanem keressük meg a következő szóba jöhető Hiva-

talt. Attól sem kell megijednünk, ha valahol heves visszatapasztásba ütközünk — emögött könnyen állhat egyetlen hivatalnok (gyenge láncszem) éretlensége, előítéletessége. Ekkor jobban tesszük, ha itt nem erőszakoskodunk, hanem egy egész más Hivatallal új játékot kezdünk.

6. Keressünk szövetségeseket.

Ha tájékozottak vagyunk az autonóm kezdeményezések világában, akkor alkalmi szövetségeket köthetünk a miénkkel rokon törekvésekkel. Ne előlük akarjuk „kikaparni a gesztenyét”, hanem velük összefogva tegyünk kísérletet egy támogatás elnyerésére. Mindig kooperatív stratégiát folytassunk, mert csak ennek révén nyerhetünk hosszú távon is.

M E G J E L E N T

Bársony Jenő: "A gazdasági rendszer továbbfejlesztése a szocialista országokban."
A szocializmus reformjának a szerző szerinti koncepciójával.
Közgazd. és Jogi Könyvk.

— AZ ITDK ÉLETREFORM KEZDEMÉNYEZÉS —

Az ITDK (Interdiszciplináris Tudományos Diákkör) életreform kezdeményezést Lévai Sándor bábtervező javaslatára tíz egyetem és főiskola diákjai, oktatói, valamint más szakemberek alapították 1981-ben a Művelődésügyi Minisztérium jóváhagyásával. A kitűzött cél az volt, hogy a különböző felsőoktatási intézmények hallgatói együttesen dolgozzanak VALÓSÁGOS — sokoldalú megközelítést igénylő — FELADATOK megoldásán. Konkrét célként egy társadalmi kísérlet tervének kidolgozását és a megvalósulás elősegítését tűzték ki: egy olyan kis település (Communar Város) alapítását, amely kedvező teret ad a mindennapi élet, a munkaszervezet, a gazdaság, a nevelés és a társadalmi szervezés területén jövőbe mutató kezdeményezéseknek. E településnek választ kell adnia arra a kihívásra is, amire a tömeges szociális lakásépítés nagypaneles megoldása az utóbbi 20 évben nem volt képes válaszolni. 1984-ben az addigi szellemi munka összegzéseként

elkészült az „Egy lehetséges holnap” című írás, egy olyan koncepció, amely CV létesítésének háttéréül és irányelvéül szolgálhat. Ugyanebben az évben e célok megvalósítására egyesületet akartunk alapítani, ehhez azonban a Művelődésügyi Minisztérium nem járult hozzá.

Az eltelt évek (1986-ig) nyilvánvalóvá tették, hogy egy ilyen nagyságú kezdeményezés társadalmi háttere hiányzik, ezért céljainkat néhány lépéssel hátrább kell kitűznünk:

- a munkában, kutatásban, gondolkodásban, cselekvésben való termékeny együttműködés módjainak elsajátítása;
- az ehhez szükséges kapcsolatok létrehozása és fenntartása személyek, iskolák, települések, kutatóhelyek, külföldi és hazai kezdeményezések között;
- a fenti kapcsolatok révén állandó információáramlás létrehozása;

- kisebb, részleges kezdeményezések indítása, segítése és ezek tapasztalatainak feldolgozása.

NÉHÁNY

AZ ÉRTÉKRENDÜNKET MEGVILÁGÍTÓ CÉL

- az elnyomó mechanizmusok leépítése önmagunkban, az emberi viszonyokban és a társadalomban, s helyettük az együttműködés erőszakmentes formáinak elsajátítása;
- a természet rombolása, felélése helyett az összhang keresése, természetépítés;
- olyan gazdasági rend, amely nem erőszakosan—egyen-egyenlősítő, hanem „kifut-hatja” magát benne az egyén, amely ugyan hatékonyan termeli meg az élet anyagi alapjait, de nem a természet és a jövő generációk kárára, s amelyben van lehetőség egalitáriánus közösségek létrejöttére is.
- újragondolni az egész technikai-fogyasztói társadalmat és az öncélú növekedés helyébe az ember immanens értékeit állítani.

HOGYAN MŰKÖDÜNK?

Hetente egyszer (októbertől májusig) klubunkban, a TEAHÁZ-ban találkozunk. Ide előadókat hívunk, vendégül látunk más közösségeket, kezdeményezéseket, kicseréljük friss híreinket és egyéb spontán, vagy szervezett programjaink vannak. Programja inidig az előző havi LEVLAP-ban található.

A kapcsolattartás másik eszköze a LEVLAP, amely egy újságszerűen szerkesztett havonta készülő körlevél. Ezt jelenleg 1000 példányban nyomtatjuk. Kizárólag az előfizetésekből tartja fenn magát.

Előfizethető egy évre 40 Ft-ért a szerk. címére küldött postautalvánnyal, vagy személyesen a Teaházban. A régebbi példányok is megvehetők.

IGYÉSZ (Információ Gyűjtő és Szolgáltató műhely)

Az érdeklődési körünkbe vágó nyomtatott és kéziratos anyagot gyűjti az ITDK tagjaitól, hazai és külföldi kutatóhelyektől, kezdeményezésektől. Járat külföldi folyóiratokat és szervezi ezeknek a szemlészését és a fontosabb írások fordítását. Gyűjt egyéb — kapcsolatok létrejöttét elősegítő — információkat is.

Folytatás a 12. oldalon

Használata: (Csak Levlap előfizetők számára.) Az új szerzemények listája rendszeresen megjelenik a Levlapban. E szerzemények kölcsönkérhetők levélben, vagy személyesen a Teaházban. Az előbbi esetben postán küldjük és várjuk a postaköltségünk megtérítését bélyegekkal visszaküldésekor.

Minden évben szervezünk egy önfenntartó kb. két hetes **NYÁRI TÁBOR**-t. A régiak nyári egyetem jellegűek voltak meghívott előadókkal, az utóbbi kettő egy-egy község megismerését, a helyi társadalom folyamatainak vizsgálatát, megértését tűzte ki célul.

Mindennapi munkánk kereteit az un. *műhelyek* és különböző *kezdeményezések* adják. Ezeknek a naprakész ismertetőjét ennek a tájékoztatónak a végén megtalálod.

Az **ITDK SZERVEZŐBIZOTTSÁG** elvileg a műhelyek és kezdeményezések delegált tagjaiból áll, de a gyakorlatban inkább egy „szervező műhely”-re hasonlít, melynek mindazok tagjai, akik benne munkát vállalnak. Megbeszélései nyitottak bárki számára.

A **TERÜLETI SZERVEZŐK** egy-egy városban, megyében elősegítik az ITDK-val való kapcsolatfelvételt a Levlap ter-

jesztése és a helyben nyújtott információk révén és személyes kapcsolatot tartanak fenn az ITDK más csoportjaival.

HOGYAN LEHET

BEKAPCSOLÓDNI?

1. A Teaházba való eljárással.
2. A Levlapra való előfizetéssel beléphetsz közös kommunikációs hálózatunkba.
3. Ha a TDK munkádat más iskolák hallgatóival közösen készíted, akkor az így született interdiszciplináris dolgozatot nekünk nyújthadod be, s ezt mi jogosultak vagyunk az OTDK-ra nevezni. Vagy ha ilyen munkához keresel társakat vagy konzulentst, akkor küldj felhívást a Levlapba.
4. Az ismertető végén felsorolt műhelyek és kezdeményezések munkájába az ott megadott személyek megkeresésével kapcsolódhatsz be.
5. Ha magad akarsz egy műhelyet alapítani vagy új kezdeményezést indítani, akkor keress minket személyesen a Teaházban, vagy a Levlapnak írd meg az elképzeléseid. Ennek a módjáról részletesebben a Levlap 11. számában olvashatsz „Az ITDK új műhely-támogatási rendszere” címmel.

6. Ha az ebben az ismertetőben nem részletezett kérdések alaposabban érdekelnek, akkor nézd meg az alábbi ITDK bibliográfiát, majd pedig kérj további információkat az IGYÉSZ-től levélben.

7. Minden fontos címet e tájékoztató végén megtalálatsz, de ha időközben változnának, akkor a Levlap legutóbbi száma tájékoztat.

ITDK BIBLIOGRÁFIA

Az ITDK-ról:

* Sóvári Zsuzsa: *„Ólomban kell repülni”* Valóság, 1985/9

* Szabó Máté: *Vannak-e alternatív társadalmi mozgalmak Magyarországon?* OMFB 1986

* *Alapító dokumentum* — 1981. Az ITDK kutatási hálóterve. 1982.

* *Az Interdiszciplináris Tudományos Diákkör tudományos kutatási programja* — 1982-1985. 1982., 10 old.

* *Javaslat társadalmi kísérletként megvalósuló közösségi lakótelep létrehozása.* 1982., 6 old.

* *Előterjesztés a Hazafias Népfront Országos Titkárságának.* 1983., 7 old.

* *Egy lehetséges holnap.* Programjavaslat. Szerk.: Siklaky István 1984., 40 old.

* *Az ITDK első nyári egyeteme.* 1981., 81 old.

* 1983. *ITDK nyári egyetem: Összefoglaló és ajánlások.* 33 old.

TEVÉKENY MŰHELYEK ÉS KEZDEMÉNYEZÉSEK

Milvi környezet műhely (Lévai Sándor: 1089 Bp. Mező I. út 55/57.)

Az 1986/87-es tanévben műhelyünk a „Cummunard Város” kereteinek konkrét megfogalmazásával kíván foglalkozni. Ehhez szükségesnek tartjuk a „társadalmi kísérlet” céljának és tárgyának újbóli megfogalmazását, összekötve a „CV” ötletpályázatra beérkezett pályaművek nyilvános vitájával. A Teaházba meghívandó politikusoktól e kísérlet szükségességének megerősítését, Budapest főépítésztől a beépítésre váró területek kijelölését, a céljainkat már ismerő szakemberektől pedig egy következő — országos — pályázat kiírásához való szellemi hozzájárulást várunk.

Alternatív lakó- és munkaközösségek műhely (Maurer György: 1125 Bp. Szarvas G. 42/b.)

Egy társadalom annál inkább képes az öt-érő kihí-

Folytatás a 14. oldalon

vások megválaszolására, minél gazdagabb az a történelmi-kultúrális tarsoly, amelyben a válaszadási minták rejtőznek. Az emberi együttélésnek azok a mintái, melyeket „kommunisztikus telepek”, „kommunák”, „lakó- és munkaközösségek” fogalmakkal szokás jelölni, szinte teljességgel hiányoznak a mi tarsolyunkból. Műhelyünk e hiány — tőle telhető — pótlásával foglalkozik

— régvolt közösségek történeti-összehasonlító vizsgálatával (pl.: XVIII-XIX. sz-i amerikai telepek),

— kortárs — főleg nyugat-európai és hazai — közösségek megismerésével,

— ezen életforma motivációs hátterének és az ilyen közösségekben zajló belső folyamatok feltárásával,

— hazai létrejövetelük külső-belső feltételrendszerének vizsgálatával.

Számítástechnikai-kibernetikai műhely (Várhelyi Tamás: 4032 Debrecen, Tessedik S. u. 120. T: (52/ 26-632)

Foglalkozni szeretnénk a mesterséges intelligenciával és az egyéb fejlődésben lévő szakmai területekkel, valamint az ITDK informá-

ciós rendszerével. Fontos profilunk lenne a számítástechnika várható hatásainak vizsgálata. Jelentkezőket és segítőköt várunk (nehezen hozzáférhető irodalom, kompetens személyek ismerete, stb.)

Információ Gyűjtő és Szolgáltató műhely (IGYÉSZ) (Maurer György: 1125 Bp. Szarvas G. 42/b. üzenő T: 213-460

Lapozz vissza az ismertetőben; ott megtalálod, hogy mivel foglalkozunk. Ha gyűjtenél, rendszereznel, szemléznél, fordítanál, leveleznél, kapcsolatokat építenél és fenntartanál, akkor ne menj tovább, nálunk bőven lesz munkád.

Teaház-csoport (Bors Mari: 1037 Bp. Kalap u. 12. T:883-441)

Tevékenységünk:

— szervezés-terve és vendég-hívás,

— házigazda, háziasszony, vendégfogadó, gésa, stb.

— tea-főzés, kenyér kenés, (fel)kínálás, rendezkedés, mosogatás, stb.

Szívesen fogadunk tartós, rendszeres vagy rendszertelen-alkalmi munkatársakat.

Levlap szerkesztőség (Maurer György: 1125 Bp. Szarvas G. 42/b.)

Szivesen látunk gépeléshez, szöveggondozáshoz, grafikai munkához, terjesztéshez, postázáshoz munkatársakat és persze jó tanácsokat a szerkesztésben.

Kollektív-ház kezdeményezés (Siklaky István: 1021 Bp. Tárogató út 28.)

Kerepestarcsai kezdeményezés (Kemény Bertalan: 1036 Bp. Magyar L 14. munkahelyi T: 569-122)

Háttére:

- 1985-ben első ízben szerveztünk olyan tábort, ahol nem csak hallani akartunk a dologról, hanem látni is egy község mindennapi életében.
- Egy Teaházi vendégünk — Barabás Zoltán — javasolta, hogy kezdeményezzük környezetvédelmi mintafalu létrejövetelét.
- Egy Levlap-béli cikk (13. szám) azt javasolta a fenti cél eléréséhez, hogy „társadalmi részvételre alapozó és a helyi vezetéssel együttműködő, vele párbeszédet folytató állampolgári öntevékenység generálására van

szükség.” Magyarán: a község „kulcs-embereinek” megtalálásával és az ő segítségükkel fejthetünk ki közvetett hatást a kívánatos irányba. E kulcs-emberek nem feltétlenül azonosak a választott vezetőkkel.

- Két kerepestarcsai polgár a Teaházunkat rendszeresen látogatta, és — hallva a fenti elképzelésekről — a saját községüket ajánlották e kezdeményezéshez.
- Mindezek után az 1986-os tábort itt rendeztük meg, és elkezdtük a fenti célok eléréséhez vezető munkát. A tábort többéves folyamat kezdőlépésének tekintjük, melynek folytatására két nyári tábor között is szükség van. A tábor munkájáról részletes dokumentum készült. A dolog olyan jellegű, hogy mód van folyamatos bekapcsolódásra.

Balaton kezdeményezés (Bartók Gyula: 1126 Bp. Szoboszlai 11/b. T: 853-792)

Célja: Közösség, ill. közösségek létrehozása, ezzel párhuzamosan pedig közösségi telepek (lakó- és munkahelyegyüttesek) felépítése BALATON községben (Heves megye). Azoknak az ismeretséget keresem,

Folytatás a 16. oldalon

akik elégedetlenek jelenlegi életmódjukkal, s részt vennének egy új értékrend, új életforma megteremtési kísérletében, gyakorlati megvalósításában. A gyakorlattal párhuzamosan szellemi műhelyeket, egy távolabbi perspektívában szabadiskolát hoznánk létre.

A VALÓDI EMBERI PROBLÉMA

„A valódi emberi probléma tehát: bizonyos értelemben - amely pedig a legfontosabb számunkra - magunkban nem létezőnk. Csak egy erős vágy él bennünk a létezésére, és a nemlét iszonyatos élménye. Az a költemény, amit olyan nyelven írtak, hogy senki sem érti meg, nem költemény. Mi sem létezőnk addig, amíg valaki „meg nem fejt”, nem „dekódol” minket. Az ember lényege szerint

szimbólum, üzenet, amely csak akkor jön világra, ha megértették, ha elismerte valaki. Egyébként a létezésnek nincs több jelentése vagy realitása, mint valami feliratnak egy lakatlan csillagon. Mindannyiunknak szüksége van arra, hogy létünk másokban tükröződjék, mások megértésében és szeretetében. ...Akit szeretnek, az nemcsak a saját bőrében él, hanem egy másik ember életébe való ilyenfajta „felvétel” úgy tűnik, a legfontosabb dolgok egyike az emberek számára. Aki szeret, életét a másik élményeiben való részvétel által terjeszti ki. Az érzelmi viszonyban kialakult közösség és kommunikáció által az egyén önmagán túlmutató egység részévé válik. Értés nélkül nem lehet szeretni, vagyis jól szeretni.” A. Angyal: A neurózis és keletkezése; holisztikus elmélet | Bp. 1980 Személyiséglélektani szöveggyűjtemény

Műhelygazdák:

Művi környezet: Lévai Sándor
1098 Bp. Mező I. ut 55/57.
munkahelyi T: 328-977

Alternatív lakó- és munkaközösségek Maurer György
1125 Bp. Szarvas G. 42/b.

Kibernetika Várhelyi Tamás
4032 Debrecen Tessedik S. 120.
T: /52/ 26-632

Információ Gyűjtő és Szolgáltató
71628527 Maurer György
1125 Bp. Szarvas G. 42/b.
Uszón munkanapokon: 213-460

Teaház csoport Bore Mari 1037
Bp. Rákóczi út 12. T: 883-441

Kollektív-ház kezdeményezés
Sziglaky István 1021 Bp. Zrínyi ut 28.

Szülő társaság ITDK. tagokunk
Fk: Maurer György

Balaton kezdeményezés
Bartók Gyula 1126 Bp. Szoboszlai
11/b. T: 853-792

Kerepestarcsai kezdeményezés
Kemény Bertalan 1036 Bp. Magyar
L.14. munkahelyi T: 569-122

Területi szervezők:

Debrecen: Csorvási László 4010
Egyetem tér 1/I.

Nyíregyháza: Giczey Péter 4400
Vasvári P. 87. fsz.

Sopron: Horváth Elvira
9400 Ady E. 5.

Szombathely: Szabó Gábor 9700
Bagolyvári sétány 1.

—TEAHÁZ—

MINDEN PÉNTEKEN HATTÓL

Almásy téri Szabadidő Központ
Bp. VII. ker. Almásy tér 6. 4. e-
meleti teászó

Negküléthető: 5 perc az ROKP-
tól sétálva.

Budapesti szállás:

Adamecz Gabriella 1212 Bp.
Makád u. 2. T: 984-032

ELŐFIZETÉS: Egy évre 40,- Ft

Est a szerkesztőség címére küldd,
vagy a Teaházban fizessd be személyesen.

Tájékoztatás: Az 1985-től kérhető ingyenes ITDK-ismertető.